

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor**

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

A gyűlölet infernója

Ahány szó, annyi hazugság. Ez volt a nürnbergi nagy beszéd kvintesszenciája. Tulajdonképpen nekünk zsidóknak öröndeni kellene ennek a beszédnek. Részben azért, mert a kulturvilág láthatta most már tisztán, hogy ki az, aki annyit üldözi a zsidókat. Nem csupán a német és osztrák, hanem az egész világ zsidóságát. Aki a demokráciának, az európaiaságnak, a művelt nyugatnak kimagasló prototípusát, Benes köztársasági elnököt oly sértő módon aposztrofálta, az tanubizonyságot tett arról, hogy a létra legfelsőbb fokán sem tagadta meg régi metiérjét.

Ahány szó, annyi hazugság. Vegyük csak azt, amit Palesztináról mondott. Szegény védtelen arabokról beszélt, akiket senkisémm véd meg. Meg azt hangsúlyozta, hogy nem enged „második Palesztinát” csinálni a szudéta vidékből: Holott az „eredeti” Palesztinában is, a guruló márkák és a kiküldött német uszítók okozták a bajt, amely lehetetlenné teszi a végleges pacifikációt. A gyűlölet, amely Nürnbergben tájtézik, oly végtelen, hogy még oda is kihat s mintha nem csupán a saját területéről, nem csak Európából, hanem az egész világból ki akarna üldözni bennünket. De öröndeniünk kell, mert Londonban tisztán látják, hogy a tétova politika milyen lovat ad a német propaganda alá, amikor nem sujt le az olaszok és németek által felheccelt arabokra, akik oly „védtelenek”, hogy évek óta gyilkolják a zsidókat.

Ahány szó, annyi hazugság, ezt lehet a nagy nürnbergi beszéd mottójául felhasználni. Ujra a marxista-kommunista-demokrata-zsidó maffiáról beszélt. Ebbe belevette Wilson-t, a volt amerikai elnököt, belevette az angol és francia demokráciát, belevette a szovjetet és bennünket, zsidókat. Nem rossz társaság és nincs semmi szégyenkeznünk vele. Jobban fogják ötven év múlva szégyelni a németek ezeket a nürnbergi „szép napok”-at.

Az európai hanghoz szokott világ, a kultüremberiség megdöbbenően hallgatta s olvasta azt a tónust, amelyet talán még a világ fennállása óta nem használt államfő, amikor szó-nokolt. Nem beszélünk most arról, hogy keleten, még a felakasztásra ítélt vádlottal is vírányulven beszélnek. Európában sokszor használnak keményebb hangot. De ahogy Hitler említette az egyik legkiválóbb európai vezér-lérfiut, Benes köztársasági elnököt, az felül-mul minden képzeletet. Kétségtelen, hogy ezen az uton senkisémm fogja követni, mert ezt a modort és tónust nem lehet felvenni, ezzel Braunauban kell születni.

Nekünk zsidóknak nem volt egyetlen betű sem meglepetés, amit rólnuk mondott. És a „társaság” után, amelybe belesorozott bennün-kei, nem is kell sértve éreznünk magunkat. El-dégre 150 millió amerikai, 50 millió angol, (dominümokkal együtt 450 millió ember), 40 millió franciát és 170 millió orosz sértett meg, a porosz szoldateszka recsegő, kiméletlen szó-csöve. Ezek után mit sirjunk mi zsidók, mi már „megedzödtünk” ehhez a hanghoz. Ben-nünket a legkönnyebb elintézni, mert mi nem

Királyi szavak:

„AZ ORSZÁG ALAPRÉTEGÉNEK A LEKÉT ÉS SZÜKSÉGLETEIT TŰZETESEN VIZSGÁLVA, A VALÓDI ROMÁN LÉNYEGET VIZSGÁLOD ÉS ÉRTED MEG. ÉS MILYEN ELAPADHATATLAN LELKI KINCSEKET GYŰJTHETSZ EZZEL AZ ÉRINTKEZÉSSEL. MÁS FÖLDMIVEST ISMERTEM MEG IGY, MINT A KÖNYVEK PARASZTJÁT, OLYAN PARASZTOT, AMELYET CSAK A TANÍTÓ ÉS AZ UJONC-KIKÉPZŐ TISZT LÁTHAT MEG IGAZ VALÓJÁBAN”

A cionista világ érdeklődésének homlokterében:

Antwerpen - London - București

Antwerpenben lezajlott a Keren Hajjesod világkonferenciája, amelyen a cionista világ legjelentősebb személyiségei vettek részt. A Jewish Agency kincstárnoka, Eliezer Kaplan nagyszabású referátumában hangsúlyozta, hogy nagy harcot vív ma Palesztinában a zsidóság. Nagy anyagi erőfeszítéseket kell tennie a zsidó nép, hogy a harcot megnyerje. A gálutban védtelen a zsidóság, nem tudunk védekezni sem, az egyetlen hely, ahol jogunk van harcolni és ténylegesen harcolunk: Palesztina. 2000 tőkes certifikátot szavazott meg a palesztinai kormány, de a zsidóság nem vette igénybe, mert a „tőkés” sokallta az ezer fontot. (Mi úgy véljük, hogy nincsen már a zsidóknak családunkint oly sok ezer fontjuk. A szerk.)

Kurt Blumenfeld beszélt még, utána Josef Baratz, a daganjai zsidó telepések vezére. Mose Smilansky, a zsidó parasztgazdák szövetségének elnöke azt mondotta, hogy az egyik nemzetnél — az arabnál — a kard a próféták fegyvere, a másiknál a zsidóknál a próféták maguk a fegyverek. Az araboknál a vérontás játék, a zsidóknál szerencsétlenség. Simon Marks London, a zsidó néptől egy millió font háborús költségvetést kér.

Brodetsky professzor után David Ben Gurion beszélt, aki azt hangsúlyozta, hogy két fronton kell harcoljon a zsidó nép. A mandatárius hatalommal és az arabokkal. Az araboknak nem az otlévő zsidóság megsemmisítése a célja, hanem a zsidó bevándorlás megszüntetése. A zsidó nép sorsa Palesztinában dől el és nem lehet nélkülük határozni Palesztina sorsa felől.

tudjuk megszállni a Maginot-vonalakat, mi nem helyezhetjük készületbe flottáinkat és repülőparkunkat. Mi egyetlen katonát sem tudunk mozgósítani. Velünk csak egyetlen egy fegyver van: az Igazság. És tul minden földi gyilkos szerszámon, tul minden erőszakon és kényszeren, mi még rendületlenül bizunk és hiszünk az Igazságosságban és abban, hogy nem pihen és nem nyugszik Izrael őrzője. A gyűlölet féke ugylátszik eltörött Nürnbergben. Ma már mi csak egyik szólám vagyunk, a többi között. Egy szám az „ellenségek” között. Igaz, hogy a Führer szerint még mindig a legveszedelmesebb és legerősebb. Mi ezt magunk nem hisszük, mi magunk nevetünk ezen. De neki így kell beállítani, mert ezt a „legnagyobb” ellenséget könnyebb legyözni,

A PALESZTINAI GRANDRABBI
LONDONBAN

Dr Izsák Herczog, Palesztina országos fő-rabbija és Rav Meir Berlin, a Mizrahi elnöke repülőgépen Londonba utaztak, hogy kihallgatáson jelenjenek meg a felosztási bizottság előtt. Október végéig elhúzódhat, egyébként amíg a bizottság kiadja a jelentését.

250 000 FONT BIZTONSÁGI CÉLRA.

Tel-Avivban a Waad Leumi vezetésével a zsidó községek és városok fontos értekezletet tartottak. Ben Cvi után Mose Shertok tartott expozét. Rokach, tel-avivi polgármester is felszólt, majd Remez, a Kofar Hajisuvról, az önvédelemről referált. Az önkéntes adományok befolyt összege 250.000 font. Sokan ékszereiket adták, ha nem volt pénzük.

BUCURESTIBE ÉRKEZETT DAVID BEN
GURION ÉS RAV FISHMAN.

A bukaresti cionista tanács hivatalosan közli, hogy David Ben Gurion Londonból jövet pénteken Bukarestbe érkezik. Az angol fővárosban fontos tárgyalásokat folytatott és ez ezekről a tárgyalásokról először a román fővárosban fog nyilatkozni. Szombaton este a romániai központi cionista tanács országos értekezletet tart, amelyen résztvesznek majd Ben Gurion és a pénteken Constanzába érkező Rav Fishman is. Vasárnap politikai expozét fognak tartani az összes tartományok képviselői előtt. Vasárnap délután zártkörű értekezlet lesz. Valószínűleg tisztelgő látogatást fognak tenni a kormány képviselőinél is.

— mint a cseheket, akik mögött ott áll az egész kultüremberiség.

Hajszálon mulik az, hogy béke lesz-e vagy háboru. Mi ki merjük mondani, hogy nem hiszünk abban, hogy háboru lesz. Feszültség van, pillanatokon mulik minden, lázban ég a világ, vezérkarok tárgyalnak, erödtümenyeket, betonfedezékeket készítenek, köszörülük a fegyvereket és — mégsem lesz háboru! Mert fél tőle maga a legnagyobb háborus uszító is és mert könnyebb mégis gorombáskodni és sértegetni, annál fog maradni. Merészség a mai viszonyok között békét jósolni, s mi mégis bizunk benne, habár nem tudjuk, hogy nem volna-e tabula-rasa és megoldódna vele a zsidó gyűlöletnek infernója, amelynek örök szegye-ne marad Hiller kancellár Nürnbergje.

Benes elnök drámai szózata és Göring fenyegetései

Masaryk elnök, a megboldogult, patriarchális korban hunyt el, de azért megállapíthatjuk, hogy kegyes volt hozzá a sors. Nem érte meg ezeket a sulyos napokat, amelyek annyira fenyegetik létében a köztársaságot. Ő nem érte meg, de jól választotta utódját Benes elnökben, aki hetek óta a német hatalom képviselőivel tárgyal. Az elnök most szótartott intézett a csehszlovák néphez s ebben a beszédben drámai erővel érzékeltette, hogy milyen válságos pillanatokot él át a csehszlovák köztársaság. Fegyelemre és nyugalomra inti a csehszlovák népet és előre jelezte, hogy nagy mepróbáltatások előtt áll a köztársaság.

Azt is mondotta Benes elnök, hogy husz éven át nyugalomban és a haladás útján fejlődött a köztársaság. Ezt mi zsidók is százszázalékosan aláírjuk. Nem volt a háboru utáni időkben sohasem és sehol olyan nyugodt élete a zsidóságnak, mint a csehszlovák köztársaság területén. 560.000 zsidó él ezen a területen és dolgos tagjai voltak mindenkori a köztársaságnak. Már megirtuk egy ízben és most ismétéljük, hogy mindenfelé a köztársaság területén önként jelentkeznek a zsidók katonai szolgálatra. Logikus is. Először is nyújtott és nyújt nekik emberi létet és megélhetést, polgári jogokat és jogegyenlőséget. Másodsorban: inkább meghalni, mint Hitler csizmája alatt nyögni. Ez az elv, aminthogy nem is lehet más.

Mialatt Benes elnök aggodalmas szavakban nyugtatja meg országa közvéleményét, addig Göring sértegeti a köztársaságot és többek között ezt mondja: „Tudjuk, hogy háta mögött Moszkva áll és az örök zsidóság”. Köszönjük Göringnek, hogy „örök zsidóság”-nak titulál bennünket. Való igaz, hogy mi tuléljük még annak a rablóvilágnak létét is, amely most fenyegeti Európa békéjét. Mi hiszünk abban,

Jót,
szépet,
divatosat,
nagy választékban az
új olcsó árban árusítunk

Megnagyobbított
nagyáruházunkban
Deutsch Posztóáruház
ORADEA

hogy a „zsidó” demokrácia, az angol-francia-amerikai-orszós összefogás letiporja, megsemmisíti majd azokat, akik folyton veszélyeztetik ennek a világrésznek, s ezzel kapcsolatban az egész világ békéjét. Benes fog győzni, mert mellette az igazság.

Mit tehet még?

Az olasz rádió kürtölte világgá, a többiek meg tovább adták. Ugy szól a hír, hogy angol zsidó kereskedők elhatározták az olasz áruk negligálását. Ahol lehet és ahogy lehet, elkerülik az olaszországi vásárlásokat, egy kis „retorzióképen”, amiért Mussolini üldözi az olasz zsidókat. Mit tesz erre egy európai diktátor, aki 44 millió olasznak és a régi „római birodalomnak” korlátlanul korlátolt ura? Kijelenti, hogyha az angol zsidók ezt megteszik, akkor „retorzióval” fog élni.

Kérdjük Benito Mussolinit, 44 millió olasznak, 10 millió abesszinnek, néhány millió arabnak földi fejedelmét és cézárját: — mit tehet még a zsidóknak?

Mit tehet még azokivül, hogy több mint 50 millió embert rájuk uszított. Csak azon csodálkozunk, hogy egy ilyen diktátor, aki kilencmillió katonának parancsol, aki olyan erősnek ismeri Olaszországot, a fascio országát, nem ámul-e el, amikor a tükörben önmagát látja és tükörképe ezt mondja neki:

— Nem szégyeled, te dicső, te hatalmas, te cézár, félszázmillió ember félistene, hogy 50.000 zsidó ellen kezdte háborút? Olyan 50 ezer ember ellen, akik közt vannak 80 éves öregek és három hónapos csecsemők is. Ha jól számoljuk, 10—15 ezer kenyérkereső férfiról

van szó. És ennek szezegzel kilenc millió szuronyt. Ezért van kétszáz hadihajód, te dicső cézár? Ezért van tízezer tankod és tízezer repülőgéped. Annyi hadigéped van, hogy uncsen annyi fegyverfogható zsidója egész nagy római birodalmadnak.

Senkitől sem fél a diktátor, a brit orosz-lánál szembenéz és szembeszáll. De hadat csak tízezer békés civil zsidónak üzen. Nem szégyeli a tükörben magát egy ilyen keményarcu diktátor? Egy ilyen csodahős! Egy dömlovag! Néhány ezer szegény zsidónak üzen hadat? Mit tehet még? Kikergeti őket hat hónap alatt. S aztán...? Milyen attrakcióval hinthet még port az olasz nép szemébe, hogy elterelje figyelmüket végzetes és katasztrófákba torkoló politikájáról? ...

Hát nem röhög a világ?

Azt hittük, hogy csütörtök reggel arra ébredünk, hogy a világ összes rádiói egy nevető görcsöt fognak közvetíteni, amely elfogta az embereket egész Európában, az Atlanti oceanától egészen a Fekete tengerig. Mindenki hahotázni fog, nevetni, sőt röhögni, amikor elolvasta, vagy meghallgatta Hitler Adolf vezér legelső beszédét. Olyan nevetés fut át a világon, amely megöli ezt az egész képtelen rendszert.

Mi történt? Franciaország lezárja a Maginot-vonalat és Strassburgon keresztül 15.000

**SHEMEN
SZAPPAN**

DUSAN HABZO
ES LAGVIAS

NEM HAGY
A L'LATI
ZSIRVOMOKAT

UTOLERMETET
LEN MINŐSÉG

Elul kóbor csalogánya

Irtá: KISS ARNOLD

Amikor Elul havának melankólikus üzenetei, az első szélsodrott rőtaranycsészettel sötétítő falevelek mind sűrűbb rajokban peregnék a bágyadt őszi nap-sütésben fájdalmas bucsuzás halovány mosolyával halkan integető parkok és kertek utszegélyeinek porába: kóbor, ismeretlen csalogányok szállanak a zsidó gyülekezetek templomai körött, különös borongó dallamok zengenek elő a lelkeikből, kevés ideig ott villannak a szárnyaik a kicsiny, nádfedeles zsinagógák környékén — azután eltűnnek újra ismeretlen messzeségekbe...

Egy ilyen kora elulhavai csalogányról szól a mese.

A becskeréki zsidó hitközség egynéhány esztendőn át kántor nélkül volt. A régi, rajongással szerett, gyönyörű mélyhangú főkántor meghalt. Nem tudták elfelejteni, hiába keresték: méltó utódot nem találtak a helyébe. Évközben a jámbor, rozzant-hangu másodkántor valahogyan csak eljáta az előimádkozói ísztet, de nagy ünnepek jöttén a gyülekezet fájoan nélkülözöte a felejtethetlenül szép, édesen szomorú dallamokat.

Évről-évre jött egy-egy vándor muzsik, kántáló peregrinus, azt az ünnepekre felfogadták: egyik se volt igazi kárpótlás.

Az egyik esztendőben aztán jött valahonnan Litvániából egy garabonciás kántor, különös alak, széles karimájú karbonári kalappal, lebegő, nagy szélől suhogó furcsa, soha nem látott köpenyvel.

Óles, csontos alakja víziószzerű komorsággal hatott, hosszú, mellétverő puha selymes fiatal szakállafénylött, mint a fiatal len, villogó, szénfekete szemei, mint a paraszak égtek valami belső tüztől.

Csodálatos, messze földön termett énekek zúgtak elő a szívéből. Szlichész első hajnalán a Jiszgadal bánatos zenéje úgy sirt az ajkán a virradó hajnalban, a gyertyák lihegő fényében reszkető kis templomban, hogy égő könnyek izzó taván sikió álomcsónakok vitték a hívek zokogó imáit az égboltozat távoli tengerének révpártja felé, a Ros-hasono és az engesztelőnap hűnbánó szolozsmáival szíveket zagatott a bűbájos peregrinus.

Különösen édesen-szomorú, halkan-ujjongó és földöntúli ringató szépségű ének volt az ő ujeszendei Uneszane tókef melódiája.

Megbűvölte, magával ragadta a csodálatos garabonciás kántor a kicsiny gyülekezetet.

Körülrajongták, erejükön túl való jóvedelmet akartak nek biztosítani, csak maradjon náluk.

De a vándor csalogány szomorú mosolygással ingatta a fejét.

— Nem maradok, nincs nekem sehohsem nyugtom.

Különben is igen furcsa ember volt a peregrinus énekes. Furcsa dolgokat művelt. Naphosszat az őszi hervadásban áfult városerdő magános fáí között holyongott. A bucsuzni készülő rigóknak és főnn az égen huzó darvaknak énekelgetett. Holdvilágos éjszakákon egy furcsa, csónka orosz mandolint szorongatva a hóna alatt, elment a hallgatag, városonkivüli liget elhagyott dombjára a holdsugár ezüstjében nagy, hosszú alakja apokaliptikus megnőtt és

borus szerenádot rendezett valakinek, akit senkise látott s a könnyei szakadatlanul peregték az éjfel csöndjében. A temetőt járta, előszeretettel a halott gyermekek sírjait kereste föl és fájdalmas kadidis imákat sirt a hantjuk fölött.

Ünnepek multán az elulhavai bűvös csalogány bucsuzni készült.

Fölment bucsuzkodásra az édesapámhoz, a becskeréki zsidó paphoz.

Az édesapám kérlette: maradjon a gyülekezetben. Jó dolga lesz, nagyon meg fogják becsülni.

A vándor csalogány meghatva hallgatta végig az édesapámat s azután halk, zokogó vallomással elmondta az élete történetét:

— Meséktől övezett, komor nyárfákkal környezett nagy zsidó litván gyülekezetnek voltam éveken át a kántora. Hatalmas, gyönyörű templomban énekeltem. Amikor daloltam: Abrahámot láttam, az ősapát, amint a Mória hegyén fiát föláladozni áll kénszen. Három országát, s a Libanon zugó cédrusait láttam. S Jákobot és tízenkét fiát láttam, akik velem daloltak. És a lelkem cteráján Dávid király szoltárai égtek. És a jeruzsálemi templom főpapjainak és lévítáinak melódiái. És a szeráfok csodás zengései.

Nagyon boldog voltam. Híveim rajongással szerettek. Fiatal voltam. Gyönyörű, imádozt fiatal feleségem, két angyalszelidségű kis lányom. Péntek és ünnep este úgy lobogtak a gyertyaszálak az otthonom békességében, hogy minden angyal velem énekel az asztalom körött.

És egy rémes éjszaka: kigyulladt a pogrom lángja községem fölött. Vad, vérszomjas alakok bal-

marokkói katona vonul át. Részleges mozgósítás folyik francia földön és Anglia is katonai intézkedéseket tesz. A szovjet tíz kilométeres hadizónát állít fel határa mentén és ki tudja még, mennyi katonai intézkedés történt a világon, amiről nem tudunk. Mindez miért? Mert Hitler beszédet tart Nürnbergben és fontos kijelentéseket tesz. Életbevágóan fontos kijelentéseket. Amitől vagy kinyitják a Maginot-vonalat és hazamennek a fegyverbehívott legények, vagy eldördülnek az ágyuk.

És elhangzott a nagy beszéd. Hitler megmondta. Mit mondott meg? Talán azt, hogy a szudéta németeket megvédi és Csehszlovákiát elnyeli? Hogy nem hagy kukoricázni magával a francia határon? Talán Danzigot kéri, vagy a gyarmatokat? Oh, ez mind semmi. Nem erről volt szó. Hanem idefigyelj világ, ezt mondta Hitler:

A legnagyobb ellenség a zsidóság!!! A nemzetközi zsidóság.

Most már, hogy kifosztották a német és osztrák zsidókat, hogy már kegyelemkenyérrel élnek, hogy megőrül és öngyilkos lesz, ezt már látják a németek. De ott vannak az amerikai, angol, francia és egyéb zsidók,

tákkal, dorongokkal rontottak ránk. Vér zuhogott, láng perzselte föl a zsidó gyülekezetet. Templomot, házat. A szép, édes hitvesemet, a két édes kis lányomat agyonütötték. Engem is fejbeütöttek. Önkivületbe estem össze az utcán. Oh, bár meghaltam volna. Azt hitték, halott vagyok, ott hagytak vérbe-fagyva. Másnap, az éjszaka csöndjében tértem magamhoz s félőrülten úgy bujdostam el a halott gettóból. Azt se tudom: hol, merre fekszenek a kedveseim csontjai?

Azóta világgá bolyongtam. Egyik országból a másikba, egyik gyülekezetből a másikba. Nem tudom: milyen önkivületes szomorúság muzsikál mindig a szívemben. Mindenütt körülvesznek rajongó szeretettel, mindenütt marasztalnak. Sehol sincs nyugtom. Énekeltem Párisban, Londonban, Chicagóban, polonai nagy községekből és kicsiny lengyel falvakban. Sokszor azt se tudtam: milyen országba vetődtem néhány ünnepnapra. Az erdei rigóknak sírom el szüntelen panaszom. A hegyi patakknak zokogom el fájó keserűségem. A holdas éjszakának adok bánatos szerenádokat s a halott hitvesemnek énekelek. Temetőben halott kis gyermekek sírjain reszket a Jiszgadai énekem. Vándorlok, bolyongok, amíg majd valahol, ismeretlen utszélen ésszereskedok fáradt, bánatos szívemmel. Őszi hónapok borulnak majd elaludt szememre. S az utolsó, haldokló csalogány is elszáll majd elnémuló szíveimből...

A vándor peregrinus, az eluhavi bolygó csalogány széttárta röpülni kész szárnyait, nagy lomha alakja eltűnt az őszi ködben...

Ezektől kell félni a dicső 75 milliós népnek. Nem akarjuk ismételni, amit Mussolininél mondtunk. De nem-e röhögtető, hogy 75 millió ember fél a zsidóktól? Csak a zsidóktól! Hát nem ez a legkomikusabb hülyeség, amit ezer éve elmondottak? Két milliárd ember reszkessen 15 millió embertől, akiknek egyetlen repülőgépjük, egyetlen katonájuk és egy centiméter tankjuk sincsen.

Nem mondja rosszul az, aki hirdeti, hogy soha még nagyobb „hochstaplerei” nem volt a világon, mint ez! A világ remeg a porosz gögőtől és akkor ilyen sörcsarnoki bornírtságot eregetnek Nürnbergben! Hát egészen megőrült a világ? Mi vagyunk az „ellenség”? Hiszen ugy reszketünk egy falat kenyérért és nyugodt kis vacokért, mint az erdők üzőt vadja! Mi vagyunk a „világhatalom”? Röhögni kellene napokig az egész világnak ezen az örültségen, de nem teszik, hanem mi sirhatunk, mert — megőrült az egész világ...

Nashasibi Berlinben

Az egyik hírszolgálati iroda közölte, hogy Nashasibi Ragheb Bey, a mérsékelt arab politika híve ismeretlen helyre utazott repülőgépen. Ugy vélhettük volna, ha akad még egy „mérsékelt” arab vezér, az, amikor utazik, Páris, vagy Londont keresi fel. Azt hitték, vagy hitték azok, akik nem is olyan régen arról álmodoztak, hogy Palesztinából egy „binacionalista” államot tudnak felépíteni. Egy olyan jó román kifejezés szerint zsuma-zsuma-félét, ahol angol fair play-vel, fifty-fifty lenne az arányszám. Igaz, hogy a zsidók nagyrésze felhőrdült erre a brit-salomista jelszóra (Oh, hol vannak már azok a boldog „naiv” idők?) de az arabok még csak nem is „hőrdültek”. Hallgattak, mint akiket az egész nem érdekel. Egy olyan felajánkozás volt, amit nem fogadtak el.

Hol vagyunk ma már, amikor Ragheb Bey Nashasibi a „mérsékelt” is, nem a demokratikus államokat keresi fel, hanem Berlint. Hitler az, aki intézi ezeket a palesztinai forradalmi megmozdulásokat. Eddig legalább leplezték ezt a nagy német-arab összefogást. De a hitleri gög nem tartja már a leplezést sem fontosnak, hanem nyíltan tör borsot az angolok orra alá, hogy minél bonyolultabbá tegye a közkeletű és gyarmati problémákat. Notabene, üthet egy nagyot és érzékenyet a zsidókon is. Ha nagyon közel áll hozzánk a szudeta-német kérdés, nem tagadjuk, hogy ez a Nashasibi-féle berlini látogatás sem hagy hidegen bennünket. És csak azt sóhatjuk, hogy mikor fog már Amalék elpusztulni, akihez képest Titus és Haman hasonlítható csupán...

Az „S. S. Galilea” hajón továbbá száztágu arab küldöttség ment Nürnbergbe. Első alkalom, hogy arabok vesznek részt a pártnapokon. Milyen furcsa is ez az árja elmélet. A „sémít” népek legsémibbje: az arab. Tehát ebből tisztán látszik, hogy a nemzeti szocia-

Institut

D^r. M. DONATH

Yverdon-les-Bains,

továbbképző leánynevelő intézet. Vállal 14 éven felüli leányokat. Rendszeres francia, német és héber nyelvoktatás, zongora, számítás és egyéb ismeretek különös tekintettel a háztartás és kézimunka minden ágára. Sportszerű nevelés (tenisz, torna, ski, stb.) Mérsékelt árak mellett elsőrangú szigoruan rituális ellátás.

Közelebbit:

Timișoara II. Str. Caragiale No. 1
(Zsidó elemi iskolában.)

lizmus nem anti-sémita, hanem anti-zsidó. Csak a zsidót gyűlölik, az arabokat, sémit „unokatestvérünket” hozsannával fogadják. És ezzel arculütik fennem hirdett fajelméletüket is...

— NEM JÁRNAK TÖBBÉ NÉMET ISKOLÁBA A CSEHSZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG TERÜLETÉN A ZSIDÓK. (Prága). A németországi határvidéken Graslitzben elhatározták a zsidó szervezetek, hogy nem fogják gyermekeiket járatni a német iskolákba. Csaknem az összes ifjak átíratkoztak a határvárosok cseh iskoláiba.

SHEMEN SZAPPAN garantáltan 100% osztrák, nem tartalmaz semmilyen zsidó elemet

— VILMA HOLLAND KIRÁLYNŐ NEGYVENÉVES URALKODÓI JUBILEUMA ÉS A ZSIDÓK. Hollandia királynője, a jóságos Vilma királynő negyven éve uralkodik kultúrnépe fölött, amelyre áldást hozott ez a négy évtizedes fejlődési korszak. A hollandiai zsidóság is kivette részét az ünnepségből. 1898 óta tartó uralkodása alatt mindenkor szívélyes és jóakaratu volt a holland zsidósággal. A királynő tanácsadói között mindig volt egy-két zsidó is. 1924-ben férjével, Hendrik herceggel és leányával, Juliannával trónörökösével résztvettek az amsterdami nagy zsinagóga istentiszteletén. A zsidó jótékonyági intézményeket is támogatta, így a „De Joodische Invalide” szervezetet is meglátogatta és több ízben nagyobb adományt juttatott. Ezért érthető, hogy nem csupán a köteles tisztelettel, hanem valóságos szeretettel ünnepelték Vilma királynőt, aki az oramai uralkodóház tradícióit tartotta mindenkor szem előtt. A zsidó lakosság aktív részt vett az ünnepségekben, az amsterdami zsidó negyedben is nagy ünnepségek voltak. A zsinagógákban ünnepi istentiszteletek folytak le.

Ne dobja ki pénzét hiába,

mert

FARKAS ISTVÁN APOLLO DROGUERIA

őszi 10% engedményt vásárlásán 10% ad

RAVEL, COTY, HUDNUT, LUBIN, BOURJOIS, ROGER & GALLET áruk, alkohol és **gyógyszerkülönlegességek** kivételével.

APOLLO DROGUERIA B-dul Reg. Ferdinand. — Telefon: 14-65

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 2440

Organul Organizatiei Mizrahi din Ardeal.

Inscris in registrul publicatiunilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Naptár 5698

Péntek: Elul 20, szeptember 16.

Szombat: Elul 21, szeptember 17. 3-4.: שבת

Heti szidra: כי תבא

Heti haftora: קומי אורי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.16

gyertyagyújtás 6.28

Iszentszelet kezdete 6.45

Szombat befejezése 7.40

Vasárnap szept. 18.: א' דסליחות

Szlichos

Az angol, francia és lengyel országos rabbinátusok proklamációt bocsájtottak ki, amelyben, — tekintettel a világ zsidóságának szomorú helyzetére — szeptember 18-át, vasárnapot a világzsidóság böjtjévé deklarálják.

Milliószor átélt, ezerszer megírt hangulat a szlichoszi korahajnali templomban, amely felcsigazza a gyermek fantáziáját, szomoruvá és magabaszállóvá teszi az életküzdelemben fáradt férfiakat és könnyekre készíti az öregeket. Van ebben az őszi reggelben hangulat, van benne évezredek fájdalma és emlékezés. De van benne dac is. Mint ha azt hirdetné, hogy Tóled félünk, Uram Teremtőm és elmegyünk melletted Házadba, hogy ott felhangozzék a régi szibemárkoló melódia: a semá kolénu, halljad hangunkat, Adosem Elokénu, Urunk Teremtőnk, chusz verachém olénu, kegyelmezz nekünk, okabél berachmim üprocajn esz ifiloszenu és fogadd könnyörületességgel és jóakarattal imánkat.

Ha valaha gépies lehetett egyesek ajkán ez az ima, azt a megszokás tehetta és a bizalom abban, hogy nekünk zsidóknak a sorsunk nem rosszabbodhat, hanem csak javulhat. Először az emberiség analfabétái csökkentek, a kultúra és civilizáció erősödik és mi a kultúrától emberiségtől több jót várhatunk, mint az analfabétáktól.

Keserves, véres csalódás jutott generációnknak osztályrésül. Rádöbentünk arra, hogy Fáraó kigyóbüvölő, a római légiók marcona és kegyetlenek ismert talpig-katonái, a középkor fanatikus keresztény keresztelősavagjai, az ujkori uralkodók zsoldosai, derék nyárspolgárok voltak azokhoz a teuton és délvidéki, s más kegyetlenekhez képest, akik a mai zsidóüldözést rendezik. A „modern” korban, uttalan utakon kell professzoroknak, a társadalmi élet zenitjén levő embereknek szólni, hogy meneküljenek a kínzólaborok elől. Rongyos ruhákban éjnek idején nincstelenül szöknek, otthagya családjukat, minden kincsüket. Ez a kulturemberiség? Ez a civilizáció? Ez a XX. század „virmánya”?

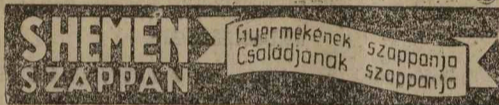
A szlichos napokon sokkal erősebben fog felcsendülni a fohász a világ sokezer nyírszínagójában, mint valaha. Ráébredtünk arra mindannyian, hogy nincs kitől segítsé-

get várjunk, csak az Örökkévalótól. Csak ő lehet kegyelmes, csak ő hárihatja el a végzetet. A végzetet, amely ilyen kegyetlenül soha nem szorongatta torunkat, annyira, hogy fulladozunk bele. Csak egyetlen hatalmas jalkiáltás lesz az ideai szlichosunk, amely napon világszerte böjtölni fog a zsidóság.

Régen azt hittük, hogy egy ilyen kollektív böjtölés nem segít sokat. Ma már csak ebben hiszünk. Mert az emberekben végzetesen csalódlunk. Egyáltalán „emberek” azok, akik embertársukat ilyen kegyetlenül üldözik, kinnözzák, megfosztják mindentől, ami az embert emberré teszi...

Imádkozni fogunk a csipős-deres korahajnali órákban. Sirni és könnyörögni fogunk a Teremtőhöz, hogy elégedjék meg a tizenhatmilliónyi zsidóság tengernyi könnyeivel és szenvedéseivel. Adjon már nyugalmat, mert ezt a rengeteg üldözést, kínzást nem bírjuk tovább...

— A LITVÁN KOZTÁRSASÁGI ELNÖK ÉS KORMÁNY ELITÉLI A ZSIDÓELLENEK KILENGÉSEKET. (Kowno). A litván államélet egyik legelőkelőbb renprezentánsa kijelentette a zsidóság képviselői előtt, hogy mint eddig, ezután is a legmegértőbb zsidóbarát politikát fogják folytatni. Kijelentette azt is, hogy egy a „Lietuos Aidas” hivatalos lap, mint az „El-Ta” hivatalos távirati iroda zsidóellenes cikkeit és nyilatkozatait mélyen elítéli úgy prof. A. Smetona államelnök, mint Mironas miniszterelnök és az egész litván kormány.

— EGYRE KEVESEBB A ZSIDÓ EURÓPÁBAN. (Prága). A legfontosabb zsidó települési országokban Európa-szerte a zsidók száma folyton csökken. Bár 1900-ban Lengyelország zsidósága 2.941.000-et tett ki, amely a lakosság 11,7 százaléka volt, addig most a legutóbbi népszámláláskor 2.225.000 lett a lélekszám, amely azonban az összlakosság számához viszonyítva 9,8 százalék. Romániában 1920-ban 788.094 volt a zsidóság száma, 1927-ben már csak 710.706. A huszas népszámláláskor 4,8 százalék volt az arány, most pedig 3,9 százalék. Csehszlovákiában 1950-ban 356.850, ami 2,4 százaléknak felel meg. Viszont a köztársaság területén 1910-ben 361.650 volt a zsidók száma, ami 2,66 százaléknak felel meg.

— KIADÓ VAGY ELADÓ 5 szobás komfortos, parkettás örökklakás a Str. Nicolae Iorga 21 sz. alatt. Értekezni Faludinál, str. Vlahtuța 26. Telefon: 17-37 és 2200.

— RHODOS SZIGET ZSIDÓ PARANCSONKA LEMONDOTT. (Róma). Aldo Ascoli, aki a rhodosi flottabázis parancsnoka, mivel zsidó származása, beadta lemondását a rhodosi kormányzónak. Zsidó vezető vállalkozók egymásután lemondanak, mert zsidó származásuk miatt vissza kell lépjenek. Így Triestben az olajfinomító igazgatója S. Z. Mere, valamint az egyesült hajózási társaság társfőnöke, Sacerditi. A jövő hónapban Musolini ellátogat Triestbe és akkorra nem akarják, hogy zsidó férfiak legyenek vezetőállásokban.

Áthelyezem szeptember 15-től orthopäd és divatcipő szalonomat D. Cantemir-uccáról
Parcul Traian 1. sz. alá

(Dr. Balláné kalapszalonnal mellet)

A közönség szíves további támogatását kérem

Kohn István
orthopäd és divatcipész

Ez az igazság:

A legujabb divatu,
elsőrangú minőségű

álmenei kabát- és öltöny-

szövetet

mi árusítunk

legolcsóbban

Nézzé meg kirakatainkat!

K A T Z

Posztóáruház, Avram Iancu 1.

— „AZ EVIANI BÖLCSEK JEGYZŐKÖNYVE.” (Róma). Az „Il Regime Fascista” rendszeres híradásokat közöl a különböző olasz városok zsidóságáról és megállapítja, hogy bizonyos városokban, mint Turinban és Firenzében szaporodott a zsidó lakosság. Az újság közli az összes antiszidó cikkeket, amelyek lapokban megjelentek és előre jelzi, hogy a „La Vita Italiana” szerkesztője, Giovanni Preciosi, aki a „Cion bölcseinek jegyzőkönyvét” kiadta, legközelebb új munkát jelent meg, amelynek címe: „Az eviani bölcsek jegyzőkönyve” lesz.

— 40.000 ZSIDÓ VÁNDOROLT KI AUSZTRIÁBÓL. (London). A londoni lapok írják: augusztus 24-én hivatalosan közölték Bécsben, hogy az Anschluss óta 40.000 zsidó vándorolt ki osztrák területről.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

— AZ UJCIONISTA SZERVEZET KOMMÜNİKÉJE AZ AKZIN ÉS SCHWARTZMAN KILÉPÉSÉVEL KAPCSOLATOSAN. Az Uj Cionista szervezet vezetősége hivatalos kommunikációban közli, hogy dr. B. Akzin és dr. M. Schwartzman kiléptek az executívéből, mivel amelltt szálltak sikra, hogy az ujcionista szervezet a régivel egyesüljön. Az ujcionista szervezet leszögezi, hogy az elmúlt év februárjában a prágai konventen megállapították, hogy: az ujcionista szervezet feladata a zsidóság egységfrontjának helyreállításán dolgozni, az integrális Palesztina felépítése érdekében. Ezt az egységet csak úgy lehet helyreállítani, ha nemzetgyűlés jönne össze, általános választások alapján. Minden más lehetőség az egyesülésre, céltalan. Egységfrontot lehetne egy „kerakasztal” konferencián is megtárgyalni. Egy ilyen konferencia megtartását az ujcionisták már régen proponálták. A két kilépett vezető helyének betöltéséről a 17-én kezdődő bieltzi gyűlésen fognak dönteni. A kilépett Akzin és Schwartzman csak az executívéből léptek ki, de nem az ujcionista szervezetből.

Mindenkinek tudni kell!

Megnyílt a Heyman udvaron, a volt NAJ helyiségében, Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 3

„Carmel“ orth. kóser étterem

Elv: 1. Finom izletes konyha. 2. Tisztaság. 3. Szolid polgári árak.

Zóna-, abonama- és menü-rendszer.

A kaszusz bizottság felügyelete alatt. — TELEFON 1400.

Ahol egykor sirlunk Babylon vizeinél...

Egy bagdadi zsidó Krözus földbirtokán kerülnek el Nebukadnezár városának romjai...

— A „Népünk” eredeti riportja —

A bagdadi chacham megbizta a hitközség titkárárt, Menachem ben Eljahut, hogy kísérjen el engem „feldező utamra”, amelyet a bagdadi zsidó negyedben akartam végigjárni. Menachem ben Eljahu magas, csinos, huszegynéhány éves fiatalember, aki európai ruhában jár, piros nyakkendővel. Az Alliance iskolákban járt, jól beszél európai nyelveket, intelligens, jómodoru. Ő az én ciceroném, akától megtudtam, hogy a bagdadi zsidóknak még nincsen „európai” nevük, csak régi patriarchális zsidó nevet használnak úgy, mint a régi időkben és a „ben”-t fűzik hozzá, sőt még a hivatalos iratokban a nagyapa nevét is hozzáfűtik, hogy megismerjék őket. Egymás között viszont csak úgy nevezik őket Chaim ben Avrohom, vagy hasonló néven. Akiknek nevük van, azok külön kitüntetésként kapják, így a Kadiris, Moisis, Sason családok és a többi. A Sason-Kaduri nevet viseli a chachambasi családja is.

Az én „barátom”, illetőleg vezetőm ben Eljahu azt mondja, hogy rövidesen ő is fog kapni ilyen nevet és akkor megnősül, fog kapni nagy hozományt és ez a név, amit kapni fog külön, egy vagyont ér. De, amíg ő maga fog megnősülni, addig Menachem ben Eljahu egy lakodalomra visz el. Szíriának egyik legvagyonosabb zsidó családjánál, Ezra ben Menachem házában tartják ma a nagy letehetőországra szóló esküvőt. Ez az Ezra ben Menachem több, mint 90 esztendő és abból a családból származik, amelyek fejedelmeket adtak, így Saud al Daulla az egyik őse, aki Dzsinkisz Kán idején miniszter volt.

EZRA BEN MENACHEM, A BAGDADI ZSIDÓ NÁBOB.

Ezra ben Menachem legendásan gazdag. Ő az udvari bankárja a királynak, a minisztereknek és emíreknek és távoli puszták oázisának is. Az egész H'lah város, amelynek 20.000 lakója van, a család tulajdonát képezi. De nemcsak a város, hanem a környék is az övék. Ezen a területen fekszik Nebuchadnezár városának romjai. A régi paloták romjai Eufrat folyónak partjain van. Ott, ahol a Tullianus gyönyörű sorai születtek: „Al naharot Babel.”

Amikor azt a képet idézzük emlékeztetünkbe, amikor őseink felaggatták lantjaikat a bábéli vizekenél levő fűzfákra, s nem akarván énekelni idegen földön Cion dalait, akkor gondoljunk zsidó törté-

nelmünk sokféle szeszélyeire. És érdekes, hogy ez a föld ma az Ezra ben Menachem tulajdona. Ma van dedunokájának esküvője, a bájós és fiatal Dzsamilának, akiről azt mondják, hogy rendkívül szép és kevesen látták még a fekete fátyol alatt éjfélete szeméit a tizenhét éves keleti zsidó szépségnek.

EGY KELETI ZSIDÓ ESKÜVŐ ÉRDEKESÉGEI.

Odamegyünk az elegáns és eksklusív angol klubba, amelynek dísztermét kibérelték, illetőleg kölcsönkérték az esküvő céljaira. Az egész zsidó Bagdad izgatott és fel és alá jár a város uccáin. Rohannak a fiakkerek és az elegánsabbnál-elegánsabb autók. Keleti ünneplőbe öltözték, a férfiak „chalat”-okba (szines kaftán), amelyek női ruháknak néznek ki. Az asszonyok pedig selyem kendőkbe öltözöttek, fejükbujjától egészen a sarkukig. Összesen kétszáz vendéget hívtak meg, többen nem is férnek be a klub termébe. De ezek tolonganak az uccán és udvaron, hogy csak egy pillanatra is lássák a fiatal párt és a gazdag, előkelő vendégsereget.

Rendkívül érdekes látványban gyönyörködünk. Az egyik oldalon sokszáz férfi, színes selyem kaftánjukban, piros övükkel és zöld turbánjukkal, a másik oldalon feketélő sereg, sok-sok asszony, mintha egy nagy és gyászos temetésen vennék részt. Arcuk nem látszik, csak néha-néha libben egy pillanatra a fátyol és mélytűz szemekre lehet vetni egy lopott pillantást. Nagynehezen beérünk a terembe. A gyermekek ott ülnek az első sorokban fehér ruhákban és lakodalmi dalokat énekelnek, amelyeket egy „Alliance”-beli tanító dirigál.

A hátsó sorokban ülnek a vendégek. Európai öltözötű férfiak és nők, festői ruházatu benszülőtt előkelőségekkel tarkított sorokban. Magasrangú diplomáták, vagy kormányzati emberek, akik ezzel a látogatással megakarják tisztelni a vendég háznépét. Egy külön csoportban állottak a zsidó vendégek. Európai és benszülőtt viseletben. Rengeteg ékszer, csillogó briliánsok, ezüst és arany brokát ruhák, de a legjobban megleptek azok a ritkaság hermelin, ezüstróka és seal-köpenyek, amelyeket az asszonyok viseltek mélyen kivágott ruháikon. De milyen logikátlan is a nők viselete? A szegényebbek a vastag selymekbe burkoltan, arcuk, fejük is beburkoltan a fekete selymekbe. A gazdagabbja meg roskadozott a párisi modellek szorítása alatt, meg a szőrmehegyek terhei nyomásán. Hiszen itt 60 fokos meleg van, majd meg lehet fulladni és még „télén” is lehetne járni az uccákon uszódresszekben is. De ki bír a nők logikájával? Amikor a legnagyobb a meleg, akkor öltöznek a legmelegebben. Nem logika kell, hanem — a divat diktál.

Kinyílik a függöny, amely eddig elrejtette a menyasszonyt s amikor széjjeltáru, ott ül a menyasszony magas széken, virágok között és mellette fiatal lányok, arcuk nincsen eltakarva. Dzsemilla, a menyasszony legszebb mind között. Sápadt, hiszen most mutatja először arcát egy ilyen nagy közönség

előtt. A lányok folyton margata-virágokat dobálnak a menyasszonyra és arabul kiáltják: Eljen Dzsemilla...! Ezután egy széken kihozzák az öreg Ezra ben Menachem-et, a menyasszony dédnagyapját, aki megáldja a menyasszonyt. Az eskető pedig a chacham, Kadurie Saason, aki a menyasszonynak szintén rokona. Vannak még olyan szokások itt divatban, amelyek még a bábéli időkben maradtak és amelyet a szegényebb zsidók még ma is űznek. De a műveltebbek már elhanyagolják és nem gyakorolják. Amikor a szép menyasszony a szülői házhoz megy, akkor a fehérruhás rendőrök által viszatartott fekete ruhás asszonyiömegek előrohan, még a gummibotokat sem respektálják, amellyel végigvernek rajtuk és boldogok, ha a menyasszony ruháját is megérinthetik, mert a babona szerint, ez biztosítja, hogy férjhez mennek, vagy maguk, vagy gyermekeik. Félig ájult volt a menyasszony, amikor kimentették a tömeg kezei közül.

EGY RÉGI ZSINAGÓGA.

A bagdadi gettó centrumában áll Maier ben Elias temploma, akinek bőkezűségét nem csupán az a zsinagóga jelzi, hanem a közelében épült kórház és népkonyha is, amelyben minden szülőlködő kap ebédet, amikor jelentkezik. De aggokháza sem hiányzik. Egész éven át imádkoznak a templom tetefjén. Gyönyörű panoráma tárul az imádkozók elé, hiszen látják a gyönyörű bagdadi minareteket és mosékat, meg a furcsa és érdekes uccákat. Lassan, lépcsőzetesen ereszkedik le a lejárát, egészen a „Chidekel” partjáig.

A zsinagóga bejáratánál rendkívül elhanyagolt külsejű, fekete rongyokba burkolt öreg és aszott arcú zsidó nők ülnek, akik vonító hangon könyörögnek adományokért. Ha véletlenül csodálkozó arccal egy röpke pillanatnál tovább időzik a szemlélő egy ilyen nő arcánál, akkor azonnal magára rántja a selyemkendőt, nehogy csunya és sovány pergamentszerű arcában „gyönyörködjön” az avatlan és kíváncsi szem.

Bemegyünk az imaházba. Estefele van, mintha ima idején. Festői látvány tárul elénk. Félig fekvő helyzetben ülnek ott fehérszakállas öregek és a babiloniai Talmudot tanulják.

Reb Chanine, az öreg templomszolga áldásokkal kísér ki az ajtóig. Amikor megkérdem tőle, hogy mi a tőle, azt válaszolta, hogy Reb Chanine, aki tanítvánnyá vált 1800 évvel ezelőtt babiloniai földön, azt mondta, hogy egy marék szentjánoskenyérrel él, egyik péntektől a másikig. Ha ő tudott így élni, miért ne élhetnénk mi is így... ebből arra következtettem, hogy ez a zsidó tömeg nem szokott mindennap jó lakni.

Közel a templomhoz vékony gyermekhangok hallunk. Bemegyünk, ott áll bő, színes köpenyében a melamed és tanítja az alefbészt. Hosszu elhuzott és elnyújtott hangon tanulják és a „Segédtanár” egy bottal ott áll, hogyha nem megy a fejükbe a nebulóknak az „ivri”, akkor egy kissé beléjük veri. Hecven fiúcska és leány tanuló és nagy, bámész szemekkel néztek ránk, amikor bejöttünk. Cukrot hoztam a „segédtanárral” és elosztottam közöttük. Már messzire járunk a szűk és köves gettó utcáiban, amikor még hallom a melódiákat, amelyeket a gyermekek szájáról hallottunk itt és mindenfelé, ahol zsidók laknak, szerte a világon.

Ez Bagdad... a régi Babilon... amelynek vizeinél őseink fűzfára aggatták lantjaikat és sirtak... sirtak, ... sirtak.

S. Soskocz.

Látogassa meg Szőnyegkiállításunkat

uj helyiségünkben

Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tantolyam

„ORIENT”

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

Mielőtt őszi **ruha és kabát** szükségletét beszerezné, úgy tekintse meg az

U. C. O. R. női divatárúháza

ahol a legszebb és a legjobb minőségű külföldi és belföldi szövet, selyem, valamint vászon-, damaszt- és mosóárúokban óriási választékot talál, olcsó szigoruan szabott árak mellett

U. C. O. R. női divatárúház
Bulv. Reg. Ferdinand 2. (Bazár-épület)

Iskola és Strajer cipők

garantált minőségben

REICHARD

Oh jaj a kalapod!

Nem baj

Flora

kalap, annak nem árt, mert visszahajja formáját.

Flora és Romagna márkájú férfi kalapok rendkívül olcsó árban és nagy választékban kaphatók

HELLER & DEUTSCH
Kalapgyár lerakatában, Nicolae Iorga ucca No. 21.

VULCAN

Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 1

legolcsóbban árusít
aktatás kát
iskolatás kát

GALUTH

Sebő Andor rézkarcsorozata.

Sebő Andor fiatal zsidó grafikus-művész neve nem ismeretlen Erdély műértő közönsége előtt. Több kiállítása keltett már méltó feltűnést, képei elmélyült studiumokról és átütő tehetségről tanuskodnak. Sebő Andor grafikáját a valóságábrázolás szemlélete vezeti, képei az esettek és üldözöttek létproblémáit vetíti elé.

Most megjelent „Galuth” című rézkarcsorozata művészi fejlődésének kiemelkedő állomása. A kor legégetőbb és legfájdalmasabb problémáját, a zsidókérdést dolgozta fel tiz döbbentően érzékletes képekben, amelyek a zsidó szenvedések és szomorúságok, a hazátlanság, üldöztetés és gyász drámai fejezeteit öntik művészi formába.

Sebő Andor személyében a zsidó művészet izmos tehetségű és harcos szemléletű művészszel gazdagodott és bizonyosra vesszük, hogy „Galuth” rézkarcsorozata is osztatlan és nagy sikert fog aratni. (ri.)

Beiktatták a Comisia Interimarel a kolozsvári orth. hitközségben

Lapunk legutóbbi számában részletesen foglalkoztunk a kolozsvári ortodox hitközségben dúló válsággal. Időközben bekövetkezett az, amit előre jeleztünk, amennyiben az elmúlt hét péntekjének délutánján megtörtént az ideiglenes bizottság installálása.

Az eseményeket részletesen megírták a napilapok is, mi csak újból regisztráljuk, hogy Nicolae Ramboiu prefektusi titkár megjelent a hitközségnél, Manole Enescu ezredes-prefektus megbízásából és közölte, hogy beiktatja a comisia interimarel. A hitközség részéről Schwartz Miklós alelnök és dr. Goldner ellenőr fogadták a prefektus megbízottját, aki felolvasta a kultuszminiszterium 37.769 számú, szeptember 6-áról keltezett átiratát, amely a következőképpen hangzik:

„Az ortodox izr. hitközség tek. elnökének Cluj.

Van szerencsénk értesíteni, hogy a kultuszminiszterium feloszlatta a hitközség tanácsát, miután a tanács tagjainak többsége lemondott. A tanács helyébe interimáris bizottságot nevezett ki a miniszterium, amelynek elnöke Rimóczi Jakab, tagjai: Goldstein Lajos, Landesman Lajos, Réger Fülöp, Deák Jenő, Fisch Sándor, Schwartz Sándor, Ordentlich Mendel és Klein Jeremiás.

Ez az interimáris bizottság két hónapon belül meg fogja választani az új tanácsot.

Schwartz Miklós alelnök kijelentette, hogy tudomásul veszi a miniszteri rendelkezést. Dr. Goldner alaki kifogásokat emelt. Rimóczi Jakab, az interimáris bizottság nevében kijelentette, hogy vállalja az átvétellel járó felelősséget. Jegyzőkönyvet vettek fel és Ramboiu titkár beiktatottnak jelentette ki a hitközség új ideiglenes vezetőségét. Goldstein Lajos kinevezett interimáris bizottsági tag, aki egyébként a Chevra alelnöke bejelentette illetékes helyen, hogy egészségi állapotára való tekintettel nem vállalja a tagságot és arról lemondott.

Ujabb kommentárt nem fűzünk az eseményhez, mert arról többiben elmondottuk véleményünket. Az erdélyi zsidóság megdöbbenéssel vette tudomásul az eseményt, amely nem tesz pontot a súlyos ellentétekre, amelyek már régebben súlyos és belső válságot jelentenek az országrész egyik legtekintélyesebb hitközségében. Csak egyet ismételnünk meg: igazán nincs helye, sem ideje annak, hogy belső harcokkal marjuk egymást, amikor annyi bajjal kell amúgy is megküzdeni a zsidó közösségnek, külső bántalmakkal szemben.

Ezeket a „comisia interimare” bajokon átvészelt már a szatmári és váradi hitközség is évekkal ezelőtt. Ugylátszik, a kolozsvári sem lett megkímélve ettől a bajtól. Hisszük, hogy egészen rövid időn belül megtörténik rendben az új választás és békés atmoszféra fogja felváltani a mai belső hitközségi nyugtalanságot.

Hét-ről-hét-re

Jeruzsálem. — Egy arab terroristát, aki augusztus 15-én egy omnibusz elleni támadáskor, a Jaaroth Hekarmel mellett fegyverrel kezében találtak meg, a haifai hadbíróóság halálra ítélte. Két másik terroristát is halálra ítélték. — A tel-avivi Haboker írja: A terroristavezérek kérésére az arabok a tarbust becserekké keféjára és agal-ra, amelyet nemzeti ruhának tekintettek ki. Az európai kalapok viselete tilos araboknak, nehogy összetéveszték őket. A nagy kereslet miatt a török fejedők ára emelkedett. Jaffában 300 terrorista „szabadságon” van és ott pihe-nik ki fáradaimaikat. — Lydda arab lakói felszólítást kaptak a terroristáktól, amely szerint rádiózene hallgatása tilos, mert a mai idők nem alkalmasak erre. — Dr. Tannus, aki most érkezett vissza Londonból, kijelentette, hogy a palesztinai felosztási bizottság ellene lesz a felosztási tervnek és új megoldási módot fog ajánlani. — A palesztinai hatóságok a kairói rendőrséghez azzal a kéréssel fordultak, hogy a nab-lusi Barclays Banktól elrabolt pénzek számát jegye-zék fel és ha valaki jelentkezik, úgy akkor fogják el. — Ali el Tahr arab újságíró, aki a mufti híve, ki-utasították Libanonból. Szeptember 2-án „Palesztina-nap” volt a mozlimok számára Északafrikában, Indiában és Jávában. Felhívték a világ mohamedánjait, hogy tiltakozzanak a zsidó nemzeti otthon ellen és minél több pénzt adjanak az araboknak, a felkelés céljaira. — Ruchama kolóniát, amelyet Gazától hét kilométernyire orosz zsidók alapítottak még a hábo-ru előtt, most teljesen kiürült. 1929-ben már elhagy-ták a zsidók, amikor a nyugtalanságok voltak. Most ismét kiürítették.

Montreal. — 1938 első felében 8135 emigráns szállt partra Kanadában, közöttük 173 zsidó.

Wien. — A bécsi osztrák palesztinai kereskedel-mi kamarát feloszlatták.

Vilna. — A kerületi törvényszék azokat a terro-ristákat, akik Majsejola városkában résztvettek a zsi-dóellenes kilengésekben, 6 hónaptól két évig terjedő fogházra ítélte. — A napokban itt halt meg Michael Grünfeld, aki a legutóbbi zsidóellenes kilengéseknél megsebesült.

Winnipeg (Kanada). Augusztus 21-én meghalt hosszabb betegség után S. W. Jacobs, aki első zsidó képviselő volt a kanadai parlamentben. Jacobs már Kanadában született 67 évvel ezelőtt, a legjelesebb jogászok egyike volt. Egyike volt a legjobb szónok-koznak és a kanadai zsidóság egyik legkiválóbb rep-rezentánsa.

Istanbul. — Dr. Werner Silberstein professzort, aki 1933-ig a berlini Robert Koch intézetben volt és azóta a Jeruzsálemi Hadassa kórházban dolgozott, a konstantinápolyi egyetem hívta meg. Dr. Silberstein specialista a bakteriológiának és ragályos beteg-segek gyógyításának.

Varsó. Dr. Weinberg Izsák, az ismert filologus, a lengyel köztársaság függetlenségi harcában kifejtett érdemeiért megkapta a függetlenségi keresztet, mint kitüntetést.

Antwerpen. — Wassenaarban felállították sirkő-vét Nathan Birnbaumnak, aki múlt év április 2-án halt meg Scheweningenben.

London. — Saud Emir, aki Saudi arabiai trón-örökös, kijelentette az angol sajtó képviselői előtt, hogy az arabok sohasem fognak abba belegeyezni, hogy három részre osszák Palesztinát. Nem tudja semmiféle argumentum meggyőzni arról, hogy a fel-osztás a Palesztina-kérdés megoldása volna.

Páris. — Amint francia lapok közlik londoni forrás nyomán, a terroristák anyagi ellátottsága az utóbbi időben megerősödött.

Tel-Aviv. — A Mismar Hajarden-ben új vízmű-veket létesítenek, mert a régít a terroristák felro-bantották. A telepen fényszórót is állítottak fel. — Az Agudasz Jisroel központi titkársága közli, hogy a kerületi komiszáriátus rendelkezése értelmében a za-rándokcsoport, amely Elul hónapban Rachel sírházhoz szokott vándorolni, ez évben nem teheti azt meg. — A legújabb kimutatás szerint ez év első hat hónapjában 4435 bevándorló érkezett az országba. — A leg-közelebbi narancsszezonban 13-14 millió láda na-rancsra számítanak. Az utóbbi szezonban 11 és fél-milliót exportáltak. — A Palestine Agricultural So-cietty engedélyt kapott arra, hogy az Egyesült Álla-mokban 100.000 font értékű obligációt elhelyezzenek.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. kóser **restaurant**
București, str. Carol 32, 1. emelet

— **OLASZORSZÁG KIRÁLYA ELLENE VAN A FAJGYÜLÖLETNEK.** (Páris). A „Pa-riser Tageszeitung” írja, hogy Victor Emá-nuel király levelet írt Lewy Sámuel görög zsidó publicistának, amelyben közli, hogy az új olasz fajelmélettel nem szimpatizál. A Balkán legnagyobb szefárd napilapja, a „Mes-sagero” nyilvánosságra hozta a levelet és azt a megjegyzést fűzte hozzá, hogy a király min-dég a zsidóság barátja volt és ma sem változ-tatott álláspontján. A király megköszönte Lewynek, hogy beküldte neki ujonnan megje-lent könyvét, amely az olasz zsidókról és azok munkájáról szól.

— **HAZASSÁG.** Kárpáti Teca Arad és Rosenblüh Alfréd Nagyvárad, f. hó 18-án tart-ják egybekelési ünnepélyüket Aradon.

— **KULTURELŐADÁS A NAGYVÁRADI UJ CIONISTA SZERVEZETBEN.** Szeptem-ber 18-án, vasárnap délután hat órakor kul-turelőadást tart a nagyváradai uj cionista szer-vezet helyiségében a Fekete Sas-palota első emeletén (Industria bank mellett). A kultur-előadáson számos előadó lesz, akik a jiddis irodalomról fognak ismertetést adni. Héber verseket fognak előadni és néhány zeneszám is lesz. Az aktuális zsidó helyzetről is tart előadó referátumot. Érdeklődőket szívesen lát a szervezet. Belépés díjtalan.

— **MEGHALT HOROVITZ PINKÁSZ KOSZOVER DÁJEN NAGYVÁRADON.** Hét-főn, 12-én, a város zsidóságának osztatlan részvéte mellett temették el 80 éves korában Horovitz Pinkászt, a „koszover” dájenti, aki 15 éve dájenti tisztet töltött be a nagyváradai orth. hitközségben. Horovitz Pinkász a háboru után mint menekült érkezett Nagyváradra és mind-járt egyik megbecsült és tisztelt tagja lett a város orthodox hitközségének. „Piszche Zite” cím alatt 8 kötetes chasszid tárgyú munkát adott ki, amely nagy népszerűsége tett szert. Végrendeletében meghagyta, hogy visszaha-gyott nagytömögű kéziratát utódi rendezék sajtó alá. Temetésén az elhunyt utolsó kíván-sága szerint nem voltak cheszpedek. Halálát tisztelőin kívül kiterjedt család és rokonság gyászolja.

**Mínőségben
árakban
izlésben**

szöveit

különlegességeink vezetének!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruháza

Oradea, Piața Regina Maria I. (Mishidő)

— **UJ ORT. KÓSER MÉSZÁRSZÉK NYILT ORADEÁN,** a str. Cogalniceanu 2 sz. alatt, a rituális fürdővel szemben, ahol napon-ta friss és kitünő hus áll a közönség rendelke-zésére. Figyelmes kiszolgálás. Szíves pártfo-gást kér: Dávidovits Márku.

— **N. FUCHS ILA** megkezdte ismét az angol nyelvtanítást. Str. Rimanóczy 12.

— **HALÁLOZÁS.** Cehalut lakosságá-nak általános részvéte mellett temették el augusztus 30-án Spitz Sándornét. A tas-nadi arabbi nagyhatású beszédben bucsuz-tatta az elhunytat, megemlékezve jótékony-ságairól. A temetésen a hozzátartozókon ki-vül számosan vettek részt.

— **FÜZŐ ES MELLTARTÓ** legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál. JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

SÁRA... SÁRA... SÁRA...

A Canard Enchaîné című francia politikai élel-p közli az alábbi tragikomikus hangulatu kis karcolá-tot a németországi névrendeletéről:

Az egytől étel, az egyetlen párt, az egységárah után itt van végre az egységes keresztnév.

A németországi nem-árja családokban ilyen be-szélgetések várhatók:

— Miért sírsz Sára?
— Mert Sára nem akarja, hogy Sárával menjek sétálni.

— Miért?
— Azt mondja, hogy Sára sülve-íve együtt van Sárával.

— Melyik Sára?
— Az, aki a múltkoriban Sáránál volt Sára kuz-gával.

— Ahá, értem: a Sára unokahuga.

— Dehogya?
— A Sára sógornője.

— Ja úgy, az a Sára, aki Sáráknál dolgozik.

Hát ezért sose busulj, én se nagyon szeretem azt a Sárát... Ha Sára nem akarja, hogy Sárával eredi tá-tálni kis Sárám — ezen könnyen segíthetsz.

— Hogyan Sára?
— Egyszerűen. Eredj Sárával!

Ha van hozzá kedvük és idejük, helyettesítésk-ebben a párbeszédben a Sára nevet mindenütt izra-ellel.

SZTALIN KÉZTÖRÉSE

Sztalin kitérte a kezét, ennek örvendeznek az oroszországi halálraítéltek. Mert, amíg nem tud írni addig nem ír alá halálos ítéletet.

A NÉMETEK NEM AKARNAK KANTONT...

A németek ellene vannak annak, hogy Csehszlo-vákiában kanton rendszer legyen. Minck nekik kan-ton, amikor az egészet akarják?

TALÁN MEGTETSZEL...

Egy hitsorsos öreg már és nagyon-nagyon beteg. Utolsó óráit éli. Szegény öneláldozó felesége ott áll könnyezve ágya előtt. Az öreg nagy nyögések közöt-te felül az ágyba és így szól:

— Drága feleségem, volna egy kérésem. Menj a másik szobába, vedd fel a legszebb ünneplő ruhádat. Hozd rendbe a parókád, puderozd ki magad, vedd fel összes ékszereidet és amikor így teljesen kiöltöz-tél, mintha nagyünnepkor a templomba igyekeznél, akkor ülj ide mellém az ágy szélére.

— De drága, kedves férjem, minck ez, amikor oly szomorú vagyok és nincsen kedvem semmiféle cicomázásra?...

— Azért, kedves fiaskám, mert nemsokára jön a malach-hamovesz és ha így meglát kiöltözöttten, ék-szerekkel, — megletszel neki és téged visz el, abo-lyett, hogy engem vinne...

NA ÉS AZ ÜZLET?...

A fiatal vő elmegy az apósához és pénzt kér.
— Hiszen csak egy éve, hogy 100.000 lei hozó-mányt kaptál — riadozik az após.

— Stimmt.

— Adósságod legfeljebb, ha huszezer lei volt.

— Stimmt.

— Berendezésre legfeljebb huszezer leit költöttél.

— Stimmt.

— Egy évben legfeljebb huszezer leit költöttél háztartásra.

— Stimmt.

— Hát akkor kell, hogy 40 ezer leied legyen még.

— Nu, papa — védekezik a vő — és üzleteltem talán nem csináltam?

ÜZLETI SZELLEME.

A tanító a mesékről magyaráz és többek közöt-elmondja a „Terülj asztalkám” történetét. Hogy a mesebeli gyerekeknek csak ki kellett mondani a va-rázsszót és rögtön előtte termelt a legfinomabb étel-lekkel megrakott asztal. Magyarázat után megkérd-ézte:

— Na, mit csinálnátok, ha egy ilyen „Terülj asztalkám!” kapnátok ajándékba?

Síri csend, csak Slajmi dugta fel az ujját.

— Na Slajmi mit csinálnál, ha egy ilyen asztal kapnál ajándékba?

— Egy éttermet.

Olcsón és jól étkezhet

Herschkovits

orth. kóser pensiójában

BUCUREȘTI, Str. Carol 25, I. emelet

(bejárat Strada Soarelui 7.)